

Fabij Annimachi.

IUSTINI EX

TROGO POMPEIO HI-

STORIA, DILIGENTISSIME NVNC

quidem supra omnes omnium hactenus editiones re-

cognita, & ab innumeris mendis, uetusti

exemplaris beneficio re-

purgata.

HVIC ACCESSIT COMMENTARIOLVS, QVI

præterquam quod historiæ breuitatem passim il-

lustrat, multa insuper scitu non in-

digna addit.

Basileæ, apud Michaellem Isingrinium,

M. D. XXXIX.

DE UTILITATE LEGENDAE HI-
storiarum, Simon Grynæus Lectori.

Iquàm certa habet ad uitam documēta hi-
storia, tam ea sit excerpere & usurpare
cuius expeditum, mortalibus omnibus re-
clā proximaq; in uberrimos & fructuosif-
simos historiae campos sine mora irrumpendum iudica-
remus. Quid enim uel iucundius uel utilius cogitari po-
test, quàm in humanæ uitæ theatro, quod illa partibus
omnibus mire instructum habet, sedentem, periculis a-
liorum, sine suo periculo, cautum sapientemque fieri:
exempla capere omnigena, quæ ad usum tuum utiliter
qualibet in re traducas: cumq; maximorum hominum
de summis rebus maximis consilijs interfueris, id quod
cupidissimè homines auemus, eorundem etiã euentibus
interesse: & quod per angustiam uitæ hominũ impossi-
bile sit alioqui, secula tota memoria coniungere: maxi-
morum imperiorũ auspicia, progressus, & finem uide-
re: malorum seu priuatorũ seu publicorum causas liqui-
dè cognoscere: in omni ardua magnaq; re qui ante te pe-
riclitetur, qui in discrimine te præcedat, habere: nec us-
quam experimento certo destitui: ac ut in summa dicam,
è retroactis (quod proprie sapiētis uiri officium est) fu-
tura scienter in omnes euentus prospicere, præsentia iu-
dicare? Sedenim cum tanto instructiores accedere de-

ceat, quanto fructibus uberioribus grauior historia est
 & fecundior: cumq; difficultas sit eadē & de sua & de
 aliorum uita recte iudicandi: nec alienā quisquam, quan-
 tumuis perspicaces hic simus, intueri recte possit, qui
 non potest suam: utrunq; intelligitur, & summā hic dif-
 ficultatem uersari, & multò antequam huc accedamus,
 nō solum prudentia quadā ciuili tinctos, sed uitæ totius
 certo proposito firmatos esse oportere: ni fluctuare ani-
 mis, & miserè spectris uitæ inanibus circūduci perpe-
 tuò uelimus. Quemadmodū enim in amplissimo maxi-
 meq; multiplici & omnigenis cupedijs referto conuiuio
 fit, ut quanquā aliud alijs, paucis eadem, sua cuiq; uora
 cibus omnia probētur, ac prout quisq; palato est, sic præ-
 senti lautitia afficiatur: tamen & modus sit aliquis, quē
 posuit natura, & alimenti genus certum, simplexq; &
 incorruptum maxime, maxime corporibus idoneum: à
 quorum alterutro quisquis discedit, & ultra uel modum
 uel iudiciū naturæ sibi indulget, incommodi plus ex istis
 uoluptatibus, quam uoluptatis reportet. Sic in illa to-
 tius uitæ humanæ diuersitate, quanquam mille species,
 mille proposita sunt, ac qualiter est animo quisq; & iu-
 dicio comparatus, sic de uita uel sua uel aliena sentiat: ta-
 men unica uirtutis ueræ callis est, quam qui scienter te-
 net, recte uita solus utitur: cæteri, quemadmodum illi in
 coena dubia, cum omnia inuitēt, quid potissimum sequan-
 tur,

tur, quò tendant, nec in sua ipsius, nec in aliena inuenire uita possunt unquam. At si quicquã est natura datũ homini, quo cum recte uti contrãue liceat, hac uti circũspectissime decebat. Quotus autem quisq; est, obsecro, qui in omnia dicta, facta uel sua uel aliena, regula uirtutis adhibita, cautius quàm in cibos positos animaduertat, quiq; se in isto quidem negocio non satis putet doctum? Qua quidẽ in re mirũ est quàm se fallant homines, dum historiam putant esse quæ doceat legentẽ: quũ ea materiam discendi tantũ suppeditans, sic, quemadmodũ conuiuũ illud, talem unicuiq; præbeat usum, qualiter ipse est animo affectus. Alios igitur suauitate lectionis abduci uidemus, & uoluptatem secutos, fructus illos pulcherrimos amittere. His ex omni historia non amplius quæritur, quàm quod ad citharæ cantũ ocia fallentibus: scilicet molestiã temporis discutiũt, maiori cum molestia mox cõflicaturi. Nulla enim uoluptas est, quæ nõ respicit uirtutẽ. Alios illa fulgens gloriæ species tantũ sollicitat, ac (quæ cæteris in rebus animi flexibilitas est) in omnẽ eminentẽ & excelsam imaginẽ frustra transformat, oblitos, nõ aliò gloriosa exẽpla scriptorib. posita, quàm ut uirtutẽ secuti, gloriã ipsi quoq; (si nulla offeratur) contemnere: sin comes addatur, nõ insolentibus animis perferre queamus. Ac cum ad similitẽ gloriã aspirare, sine simili uirtute, nemo nisi stultus instituat: ple-

rosq; tamē uidemus, tantū quia præclaras res legerūt,
arduum quiddam sapere, multū sibi arrogare: tragœdis
istis similes, qui personarū quas amplissimas præfere-
bant, etiam posito habitu mores imitantur. Sunt etiam,
atq; hi non pauci, quos noua miracq; sola oblectant, ple-
beijs animis homines, qui imperitorum more persæpe
pluris purpuram quàm uirum, emblemata quàm opus
ipsum faciunt. Ad eò miram uim in animis legentiū hi-
storia exercet. Iam cum excitare socordiam humanam,
& aduersus pericula communire, uel maxime propo-
situm historiæ sit: & exemplorū (quibus ad suadendum
nihil potentius est) uis eò maxime tendat: securitate ho-
minum, nihil ad se aliena pericula pertinere credentiū,
fit, ut surda iacētēq; aure memorabilissimæ res audian-
tur leganturq;. Deniq; sunt etiam, qui, quod minime pu-
tes, in illam ipsam seuerioris lectionis partē delinquāt:
quasi nō ut gestæ sunt, sed ut geri oportebat res, sic scri-
bi quoq; deceat. Igitur ex illa securitate partim, partim
crapula lectionis promiscuæ & temerariæ, fit, uelut ex
humoribus corruptis, ut quædam iudicij & xēxiæ, & o-
pinionis, quam de uita rectissimam & sanam esse maxi-
me decebat, *Αυσρηστικία*, lubricumq; uitæ propositum
contrahatur: ac ut intemperantibus nil proficit alimen-
tum, sic ad nos lectionis utilitas prorsus ueniat nulla.
Vides, arbitror, quonam pacto legendi historiam, &

uitam

uitam cuique suam inspiciendi, ratio sit propemodum par. Ac prima quidē hęc difficultas est, iudicij nostri peruersitas inquam: quæ facit, ut non quā maximam ex sese uim habere exempla decet, sed quā maxime inclinat, propendetq; animus, impellamur. Est uero & illa non minor, quod res gestas sic scriptores apponunt, ut non solum gratiam aliquam captent, sed palatum ipsi quoque suum secuti, ac ueluti structores quidam, iudicium suum interponentes, ultro quædam laudibus tollant, ac quicquid uidetur ipsis, nobis quoque sectandum putent. Quod quidem si facerent simpliciter, consentire dissentireue facilius sit. Nunc quemadmodum coqui gulam sæpius quàm cōmodum heri spectant, ita lectorem etiam historicus, utinam non magna ex parte captaret. Igitur bifariam iam, & nostro iudicio, & præiudicio scriptorum, per sæpe circunducimur, ut qui nō nudas res scribant: interpret enim gestarum rerum historicus est, cuius iudicium si uitio laborat, perinde fit ut cum uinum ex sese generosum & nobile, graueolentiam uel è uase contrahit, uel alioqui lenocinio deprauatur: quæ res uel impostura, uel inscitia maxima est, & intoleranda. Videre uno tantum exemplo licet, quid intersit iudicium scriptoris. Prophanus consilio & industriæ hominū magnarum rerum cuenta tribuens, quanquam mentiri se tot euentibus expertus, in mi-

ram stultitiã conijcit homines: ut quorum omnis notitia
 uix oculis subiectarũ rerũ considerationi sufficiens, uis
 autem & robur nõ longe uermiculos supergrediẽs, ab
 uno leuiq; successu, terrarũ orbis administrationẽ arro
 get sibi. Sed initiatus ille secus: humano cõsilio geri res
 quidem, sed diuino moderari docens, & stultitia liberat
 homines & superstitione, malo nõ minore. Per cetera
 quid inter se generibus officiorũ distent, debet esse bo
 nis quidẽ (quorũ sacra omnia studia sunt) non ignotum.
 Hæc primũ eò moneo, ut cũ censeam id genus autores
 uel propter immensam exemplorũ innumerabiliũ uim
 quã maxime legendos, etiã hoc iuuenes cogitẽt, quã ue
 lint circũspecte soliciteq; legi, propositis tãtis uel fructi
 bus uel periculis. Perinde enim euenit, si quis uel histo
 riã obiter adeundam, uel uitam ipsam temerẽ, & citra
 exactã officiorũ omniũ conseruationẽ transigẽdam du
 cat, quod rusticis: qui cum in uicinæ urbis populatione,
 pharmacopoliũ quoddam instructissimũ diriperent, &
 suauitate bellariorum aromatumq; in quæ primum inci
 derant illecti, cæteraq; generis eiusdem rati, omnia hau
 rirẽt, sorberẽt, uorarent, glutirẽt, alij correpti mor
 bo, alij phrenesi, pleriq; exanimati sint, nemo non miris
 modis affectus, risus exercitu toto abortus. Aequẽ e
 nim cõmodis, incõmodis, ut uita, sic uitæ imago historia
 scatet: in usu tantũ uitæ, sita uitæ prudentia totius est.
 Vale, & his bene fruerẽ.